

به نام خدا

اصول و مبانی داروسازی گیاهی

تشخیص بیماری به روش طب سنتی

(مزاج شناسی و نبض شناسی)

تألیف:

محمد زرین

(محقق و مدرس گیاهان دارویی و طب سنتی)

انتشارات
آموزش فنی
حرفه ای

سرشناسه: زرین، محمد

عنوان و نام پدیدآور: اصول و مبانی داروسازی گیاهی، تشخیص بیماری به روش طب سنتی (مزاج‌شناسی و نبض‌شناسی) / تألیف: محمد زرین
مشخصات نشر: تهران: آموزش فنی و حرفه‌ای مزرعه زرین، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۷۸-۱۷-۷

موضوع: پزشکی اسلامی

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: پزشکی سنتی

موضوع: Medicine, Islamic

موضوع: اخلاط چهارگانه

موضوع: Traditional medicine

موضوع: داروهای گیاهی

موضوع: Four-fold humours

رده‌بندی کنگره: R۱۲۸/۳

موضوع: Materia medica, Vegetable

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۲۹۷۸۹

رده‌بندی دیوید: ۶۱۰/۹۱۷۶۷۱

نام کتاب: اصول و مبانی داروسازی گیاهی - تشخیص بیماری به روش طب سنتی
(مزاج‌شناسی و نبض‌شناسی)

تألیف: محمد زرین

ناشر: انتشارات آموزش فنی و حرفه‌ای مزرعه زرین

قیمت: ۴۲۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۷۸-۱۷-۷

سال و نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

مرکز تهیه و توزیع: تهران - خیابان کارگر جنوبی - روبروی مرکز آموزش زبان‌های خارجه

پلاک ۱۸ - واحد ۱

شماره تلفن مرکز پخش: ۰۲۱-۶۶۴۸۴۹۸۲-۳

شماره تلفن فروشگاه: ۰۲۱-۶۶۴۸۴۹۸۴-۵

شماره تلگرام: ۰۹۱۹۹۳۰۲۷۹۱

آدرس سایت: www.publishtvto.ir

فهرست

۲۷	مقدمه
۲۹	فصل اول
۲۹	تعریف علم طب
۲۹	طب اسلامی
۳۰	ویژگی‌های عمومی رفتارهای درمانی در طب اسلامی
۳۱	طب مکمل
۳۱	امور طبییه
۳۱	ارکان یا بنای
۳۲	اخلاط و انواع آن
۳۴	اخلاط چهارگانه
۳۵	خلط خون (دم)
۳۶	نشانه‌های غلبه خون (دم)
۳۶	خلط بلغم
۳۷	نشانه‌های غلبه بلغم
۳۷	خلط صفرا
۳۸	نشانه‌های غلبه صفرا
۳۸	خلط سودا
۳۹	نشانه‌های غلبه سودا
۳۹	غلبه توأم اخلاط (طبع مختلط)
۴۰	راه‌های تشخیص طبع مختلط
۴۱	اعتدال مزاج
۴۲	راه‌های آسان تشخیص طبع غالب
۴۴	اندام
۴۴	ارواح
۴۵	افعال و انواع آن
۴۵	قوا

۴۶	فصل دوم
۴۶	مزاج‌شناسی
۴۷	مزاج و انواع آن
۴۹	خصوصیات انواع مزاج‌ها
۴۹	مزاج گرم و خشک (صفراوی)
۴۹	مزاج گرم و تر (دموی)
۵۰	مزاج سرد و تر (بلغمی)
۵۱	مزاج سرد و خشک (سوداوی)
۵۲	استعداد مزاج‌های چهارگانه در انجام کارها
۵۳	مزاج اصلی (جبلّی یا سرشتی)
۵۳	علائم مزاج‌های مزاج‌جایی (سرشتی)
۵۳	مزاج گرم جبلّی (اعتدال در رطوبت و کثرت حرارت)
۵۳	مزاج سرد جبلّی (اعتدال در رطوبت و قلت حرارت)
۵۳	مزاج تر جبلّی (اعتدال در حرارت و کثرت رطوبت)
۵۳	مزاج خشک جبلّی (اعتدال در حرارت و قلت رطوبت)
۵۴	تشخیص مزاج سرشتی در افراد
۵۶	شناخت انواع مزاج مربوط به انسان
۵۶	مزاج سنی
۵۷	مزاج فصلی
۵۷	مزاج عضوی
۵۸	اندام‌های دارای مزاج گرم به ترتیب اولویت
۵۸	اندام‌های دارای مزاج سرد به ترتیب اولویت
۵۹	اندام‌های دارای مزاج مرطوب به ترتیب اولویت
۵۹	اندام‌های دارای مزاج خشک به ترتیب اولویت
۵۹	مزاج جنسیتی
۵۹	مزاج مکانی

فهرست

۶۰	مزاج رفتارها
۶۰	مزاج لباس و پوشش
۶۰	مزاج خانه و مسکن
۶۱	مزاج عطرها
۶۱	مزاج چهره‌ها
۶۱	مزاج اصوات
۶۱	مزاج رنگ‌ها
۶۲	مزاج فلزات
۶۲	مزاج صحتی و زاج عرضی
۶۳	اصلاح مزاج انسان
۶۳	اصلاح افراد دموی مزاج
۶۴	اصلاح افراد صفراوی مزاج
۶۵	اصلاح افراد بلغمی مزاج
۶۶	اصلاح افراد سوداوی مزاج
۶۶	ناهار سودا‌زاترین وعده غذایی
۶۶	درمان تداخل مزاج
۶۷	فصل سوم
۶۷	مصلحات غذایی
۶۷	مصلحات عمومی یا مصلحات مزاجی
۶۷	مصلحات تخصصی یا ذاتی
۷۶	ارکان بهداشت و درمان در طب اسلامی (تطهیر)
۷۶	تطهیر جسمی
۷۷	تطهیر معدی
۷۷	تطهیر خونی
۷۷	تطهیر جنسی
۷۷	تطهیر روانی

۷۸	دلایل و علایم (نشانه‌شناسی)
۷۸	مزاج عارضی (مرضی)
۷۸	اسباب و علل بیماری‌ها
۷۹	ضروریات شش گانه (سته ضروریه)
۸۱	احوال بدن انسان
۸۲	انواع بیماری
۸۲	جنس اول: بیماری‌های مفرد (سوءمزاج)
۸۳	جنس دوم: بیماری‌های مرکب (سوءهیأت ترکیب)
۸۳	جنس سوم: بیماری‌های مفرد (تفرق اتصال)
۸۴	انواع بیماری‌های مرکب
۸۴	بیماری سرشتی
۸۴	بیماری شکلی
۸۴	بیماری در مجاری
۸۴	بیماری آوند و تجویف
۸۵	بیماری سطح اندام‌ها
۸۵	بیماری‌های مرکب
۸۵	مراحل بیماری
۸۵	نامگذاری بیماری‌ها
۸۶	طبایع و شناخت آنها
۸۶	انواع طبع
۸۶	ارتباط گروه‌های خونی با طبایع
۸۷	غذاها و انواع آن
۸۷	آداب غذا خوردن و آشامیدن
۹۰	مراحل هضم غذا
۹۰	انواع مزه‌ها

فهرست

۹۱	تأثیرپذیری مزاج‌ها
۹۱	گرمی بخش‌ها (مُسَخَّنَات)
۹۱	سردی بخش‌ها (میردات)
۹۲	رطوبت بخش‌ها (مُرطَبَات)
۹۲	اسباب خشک کننده (مُیَبِّسَات)
۹۲	راه‌های تشخیص بیماری از طریق زبان
۹۳	نشانه‌های یک زبان نرمال
۹۳	رطوبت موجود در زبان
۹۴	اصول درمان به روش طب سنتی
۹۴	درمان بیماران دُم‌مزاج
۹۴	درمان بیماران صفرمزاج
۹۴	درمان بیماران بلغمی مزاج
۹۵	درمان بیماران سوداوی مزاج
۹۵	نُضج
۹۶	فصل چهارم
۹۶	روش‌های تشخیص در طب سنتی
۹۶	نبض
۹۶	روش و دستورالعمل نبض گرفتن
۹۸	نحوه بررسی نبض
۹۹	نبض عضلانی (مشرف)
۹۹	نبض اعصابی (منخفض)
۹۹	نبض غدی (معتدل)
۹۹	اجناس نبض
۱۰۲	نبض مرکب
۱۰۳	عوامل مؤثر بر نبض
۱۰۴	کلیاتی درباره نبض

۱۰۴	ادرار
۱۰۴	شفافیت و تیرگی ادرار
۱۰۵	موارد مورد بررسی از ادرار
۱۰۷	مدفوع
۱۰۸	عرق
۱۰۸	نفث
۱۰۹	فصل پنجم
۱۰۹	دارو
۱۱۰	تعریف غذا و دارو
۱۱۰	غذای مطلق
۱۱۰	دوای مطلق
۱۱۰	غذای دوایی
۱۱۱	دوای غذایی
۱۱۱	درجه و مرتبه ادویه غیرمعتدل
۱۱۱	مراتب قوای داروها
۱۱۲	ذوالخاصیه
۱۱۳	انواع داروها
۱۱۳	داروهای عمومی
۱۱۳	داروهای تخصصی
۱۱۳	داروهای شبه تخصصی
۱۱۳	تقسیم‌بندی داروها به دسته‌جات مختلف
۱۱۳	مصلحات دارویی
۱۱۳	داروهای مُقَرَّحه
۱۱۴	داروهای مُسکن
۱۱۴	داروهای بی‌حس‌کننده

فهرست . . .

۱۱۴	داروهای تحریک کننده اعصاب حرکتی
۱۱۴	داروهای لطیف
۱۱۴	داروهای غلیظ
۱۱۴	داروهای لزج (چسبنده)
۱۱۴	داروهای رساننده (یا مُنضج)
۱۱۵	داروهای بادشکن
۱۱۵	داروهای رفیق کننده
۱۱۵	داروهای مُعرّقه
۱۱۵	داروهای مُدرّ
۱۱۵	داروهای مسهل
۱۱۵	داروهای سردکننده
۱۱۵	داروهای مرطوب کننده
۱۱۵	داروهای شستشودهنده
۱۱۵	داروهای بندآورنده
۱۱۵	داروهای خشکاننده
۱۱۶	فصل ششم
۱۱۶	اشکال و صور دارویی و روش تهیه داروهای گیاهی
۱۱۶	دم کرده گیاهی (Infusion)
۱۱۶	جوشانده گیاهی (Decoction)
۱۱۷	مطبوعات
۱۱۷	خیسانده گیاهی (Maceration)
۱۱۷	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی خیسانده‌ها
۱۱۸	تنتور گیاهی (Tincture)
۱۱۸	شربت گیاهی (Syrup)
۱۱۸	انواع شربت‌های دارویی

۱۱۸	سرکنجین (سکنجین) و طرز تهیه آن
۱۲۱	شربت سه سین و روش تهیه آن
۱۲۱	دوسین
۱۲۱	شربت شونیسِل
۱۲۱	شربت خاکشیر
۱۲۲	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی اشربه
۱۲۳	الگزها (Elixirs)
۱۲۳	عصارها (Extracts)
۱۲۳	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی عصارات
۱۲۳	پودرهای مراکبی (سَفوفات)
۱۲۴	کَفَلَمه
۱۲۴	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی کَفَلَمه
۱۲۴	انگشت پیچ (لَعوقات)
۱۲۵	عرقیات
۱۲۶	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی عرقیت
۱۲۶	سکنجین‌ها
۱۲۷	روغن‌ها (آدهان)
۱۲۷	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی روغن‌ها
۱۲۷	طرز تهیه انواع روغن‌های مهم
۱۲۸	آبزن‌ها
۱۲۸	آقراص (قرص‌ها)
۱۲۹	حب‌ها (حُبوب)
۱۳۱	ضمادها
۱۳۲	مرهم‌ها (مَراهِم)
۱۳۲	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی مرهم‌ها
۱۳۳	لَخَلَجَه

فهرست

۱۳۳	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی لَخْخَه‌ها
۱۳۳	کُمادات
۱۳۴	ذَرَوَرات (بودرهای موضعی)
۱۳۴	نَطولات (جوشانده‌های موضعی)
۱۳۴	نمونه‌هایی از نسخه‌های نَطولات
۱۳۵	پادزهر (ایاق)
۱۳۶	شیاف‌های رکتال، واژینال و اورترال
۱۳۶	سَنونات
۱۳۶	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی سَنونات
۱۳۷	مَضْمَنَه‌ها (دهانشویه‌ها)
۱۳۷	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی مَضْمَنَه‌ها
۱۳۷	غَرغَره‌ها
۱۳۷	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی غَرغَره‌ها
۱۳۸	مُسهلات
۱۳۸	نسخه سنتی مُسهلات
۱۳۸	مُلِینات
۱۳۹	نسخه سنتی نَقوعات مُلِینات
۱۳۹	ایارجات
۱۳۹	نسخه‌های نمونه ایارجات
۱۴۰	جَوارشات
۱۴۱	نسخه‌های نمونه جوارشات
۱۴۱	اطریفلات
۱۴۱	نمونه‌هایی از نسخه‌های سنتی اتریفلات
۱۴۱	بخور گیاهی
۱۴۲	تیزان
۱۴۲	بانداز یا کمپرس گیاهی

۱۴۲	پمادها و کرم‌ها
۱۴۳	فصل هفتم
۱۴۳	داروهای فرآوری شده در ایران
۱۴۳	داروی آلیکوم (Alicom)
۱۴۳	داروی آلتادین (Altadin)
۱۴۳	داروی آلتیب (Altib)
۱۴۴	داروی آنتوم (Anthum)
۱۴۴	آنتی‌میگرن (Anti-migrain)
۱۴۴	آفرودیت (Aphrodisiac)
۱۴۵	کالاندولا (Calendula)
۱۴۵	کارامین (Caramin)
۱۴۵	کارمیناتیف (Carminatif)
۱۴۵	کراتاگوس (Crataegus)
۱۴۶	د-رگلیس (D-Reglis)
۱۴۶	گارلت (Garlet) و گارسین (Garcin)
۱۴۶	گرایپ واتر (Gripe water)
۱۴۷	چای ترش (مکی) (Hibiscus)
۱۴۷	هایپیران (Hypiran)
۱۴۷	منتول مایع (Liquid Menthol)
۱۴۸	مندا (Mentha)
۱۴۸	اورتان (Urtan)
۱۴۸	اورتیدین (Urtidin)
۱۴۸	والرین و والریک (Valerian - Valeric)
۱۴۹	هربی‌لاکس (Herbilax)
۱۴۹	پسیلیوم (Psyllium)

فهرست

۱۵۰	پروستاتان (Prostatan)
۱۵۰	سامی لاکس (Samilax)
۱۵۰	جنطیانا (Gentiana)
۱۵۰	سی لاکس (C.Lax)
۱۵۱	تیمکس (Thymex)
۱۵۱	تیمیان (۱) (Thymian)
۱۵۱	تیمیان (۲) (Thymian)
۱۵۱	توسیگل (Tossi-Gel)
۱۵۷	فصل هشتم
۱۵۷	اسانس ها یا روغن های فتر
۱۶۲	روش های رایج استخراج اسانس
۱۶۲	تقطیر ساده
۱۶۲	تقطیر با آب
۱۶۳	تولید سنتی اسانس گل محمدی
۱۶۴	تقطیر با آب و بخار
۱۶۴	تقطیر با بخار مستقیم
۱۶۵	استخراج اسانس به روش تقطیر نوبتی و دائمی
۱۶۶	استخراج اسانس به روش فشار سرد
۱۶۶	استخراج با کمک حلال
۱۶۷	استخراج به کمک گازها
۱۶۸	استخراج بوسیله آب بحرانی
۱۶۸	استخراج با انرژی مافوق صوت
۱۶۹	استخراج به کمک امواج مایکروویو
۱۶۹	استخراج توسط آنزیم های هیدرولیز کننده
۱۶۹	استخراج با فیتول